Ушбу сонда:
2 НАМАНГАН ВИЛОЯТ КАСАБА УЮШМАЛАРИ БОЗОР ШАРОИТИДА
3 БИЗДАН СЎРАГАН ЭДИНГИЗ
4 *Болалар спорти* ЎРИНБОСАРЛАР

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ - ОЛИЙ БАХТ
OZBEKISTON KASABA UYSHMALARI FEDERATSIYASI / FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN
ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

2003 йил 29 январ, чоршанба № 17 (1442)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

УЧ АВЛОД МАЖМУАСИ

Деҳқонобод туманидаги "Деҳқонобод" ширкат хўжалигида маҳалла гузари қад кўтарди. У "Уч авлод мажмуаси" дея номланди.

- Гузарнинг бундай номланишига сабаб бу ерда отахонлар дам оладиган чойхона, ёшлар ҳордиқ чиқарадиган жой ва кичкинтойлар учун болалар боғи бунёд этдик, - деди "Туркистон-пресс" мухбирига хўжалик раҳбари Ваҳобжон Норсафаров. - Шунингдек, дўконлар маиший хизмат нуқталари ҳам одамлар хизматида. Кўпдан буён шундай гузар ташкил қилишни орзу қилардик. Деҳқонободдек жойда бирорта дам оладиган гўшанинг ўзи йўқ эди.

В. Норсафаровнинг таъкидлашича, бу гузарда ёшларнинг қирқ нафари иш билан таъминланди. Шунингдек, бу ерда ёшлар спортнинг кураш, шахмат-шашка каби турлари билан шуғулланишлари мумкин. Обод маҳалла йилида яна иккита шундай гузарни ишга тушириш режалаштириляпти. Қурилиш ишлари ҳашар йўли билан амалга оширилмоқда. Обод маҳалла йилида маҳаллалар обод, уйлар нурафшон бўлади.

САМАРАЛИ МУЛОҚОТЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

Мадрид, 28 январ. ЎзА махсус мухбири Озод РАЖАБОВ хабар қилади:

Мадрид марказидаги «Леалтад» майдонида мамлакат озодлиги йўлида жон фидо қилган курашчиларга атаб ёдгорлик мажмуи бунёд этилган. Испанияга давлат ташрифининг иккинчи кунини Президент Ислом Каримов ана шу ёдгорлик пойига гул қўйишдан бошлади.

Испания Сенатида ушбу мамлакат парламенти етакчи вакиллари билан учрашув бўлиб ўтди. Таъкидламоқ жоизки, қадимий Испанияда олий мартабали меҳмонни кутиб олишнинг ўзига хос анъаналари мавжуд. Шунга биноан, аввал икки давлат мадҳиялари янгради. Сўнг Президентимизга Сенат ва Депутатлар конгрессининг медали тақдим этилди. Ислом Каримов Сенатнинг қадимий ва бой кутубхонаси билан танишиб, «Олтин китоб»га дастхат битди. Испан қонунчилари мамлакатимиз раҳбарига мамлакатнинг 1978 йили қабул қилинган конституциясининг нодир нусхасини тақдим этди.

Сенат ва Депутатлар конгрессининг раҳбарлари - Хуан Хосе Лукас Хименес ҳамда Руди Убеда Луиза Фернанда, доимий қўмиталар раҳбарлари иштирокида ўтказилган қўшма йиғилишда мамлакатимиз раҳбари Ўзбекистонда изчиллик билан амалга оширилаётган ислоҳотлар бераётган самаралар ҳақида сўзлади. Парламентлараро алоқаларни ривожлантириш мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларнинг муҳим йўналиши эканлигини таъкидлади.

Президент Ислом Каримов маҳаллий анъанага биноан суворийлар кузатувида Мадрид мэриясига ташриф буюрди. Мамлакатимиз раҳбарини шаҳар мэри Хосе Мария Алварес дел Манзано кутиб олди. Бу ерда Ислом Каримовга Мадрид шаҳрининг рамзий «Олтин калити» тақдим этилди.

Мэр билан бўлиб ўтган суҳбат чоғида Ўзбекистон ва Испаниянинг тарихий шаҳарлари ўртасида қарор топган қадимий алоқаларни тиклаш ва ривожлантириш икки томон учун ҳам фойдали эканлиги таъкидланди. Мадрид билан Тошкент ва Самарқанд шаҳарлари ўртасида бевосита ҳамкорликни ривожлантириш масалалари юзасидан фикр алмашилди.

Куннинг иккинчи ярмида «Монклоа» саройида Президент Ислом Каримов ҳамда Испания ҳукумати Раиси Хосе Мария Аснар раҳбарлигида икки мамлакат делегацияларининг учрашуви бўлди. Музокарада Ўзбекистон билан Испания ўртасида сиёсий, иқтисодий, маданий-маърифий соҳалардаги ҳамкорликни кенгайтиришга оид масалалар муҳокама қилинди. Савдо-иқтисодий алоқалар кўлами замон талаблари ва икки томоннинг имкониятлари даражасида эмаслиги қайд этилиб, келгусида ҳамкорликни янада ривожлантириш борасида атрофлича фикр алмашилди.

Музокара якунида Ўзбекистон билан Испания ўртасида Сармояларни ўзаро рағбатлантириш ва ҳимоялаш тўғрисидаги битим, шунингдек, иқтисодиёт вазирликлари, ташқи сиёсат маҳкамалари ҳамда Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан Испаниянинг Алкала де Энарес университети ўртасида ҳамкорлик тўғрисидаги меморандумлар имзоланди.

Испания сайёҳлик соҳасида дунёдаги етакчи ўринлардан бирида туради. Жаҳон сайёҳлик ташкилотининг (ЖСТ) қароргоҳи Мадридда жойлашгани ҳам бежиз эмас. Президент Ислом Каримовнинг мазкур ташкилот Бош котиби Франческо Франжиали билан учрашуви чоғида Ўзбекистонда сайёҳликни янада ривожлантириш ва бу борада мамлакатимизнинг ЖСТ билан ҳамкорлигини кенгайтиришга доир масалалар муҳокама қилинди.

Мамлакатимиз раҳбари қайси давлатга ташриф буюрмасин, албатта, ишбилармон доиралар вакиллари билан учрашади. Мадрид сафари ҳам бундан мустасно бўлмади. Ислом Каримовнинг Испания Тадбиркорлар ва саноатчилар конфедерациясида бўлиб ўтган учрашувида Ўзбекистоннинг иқтисодий салоҳият ва имкониятлари, мамлакатимизда хориж сармояси учун яратилган имтиёз ва қулайликлар ҳақида сўз борди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Испанияга давлат ташрифи давом этмоқда.

(ЎзА).

Наврўз тадориги

ТОҒЛАРДА ҚОР, ҚАЛБЛАРДА БАҲОР

Миллий қадриятларимиздан бўлган Наврўзи оламни кутиб олишга катта тайёргарлик кўрилмоқда. Обод маҳалла йилида фидойи халқимиз ободонлаштириш ҳамда кўкаламзорлаштириш ишларини авж олдириб юборди.

Мамлакатимиз жанубий сарҳадларига кўклам нафаси эрта келади. Ҳисор тоғларининг чўққиларида оппоқ қор, Чиял ва Кўкдала қир-адирларида, Нишоннинг бахмал яйловларида, Аловуддин тепаликларида аллақачон баҳор нафаси кезмоқда.

Қуёшнинг заррин нурларида чўмилаётган кўз илғамас кенгликлар, тонгги ёмғирдан сўнг нозик барглари намхуш шудрингга чўмган поёнсиз майсазорлар. Қарийб 2 миллиард кубометр оби-ҳаётни саҳнига жойлаган улкан денгиз — Талимаржон сув омборидан куч олган қоп-қора булутлар осмонни қоплаган.

Вилоят ҳокимининг «Вилоятда ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш уч ойлигини ўтказиш тўғрисида»ги қарори қабул қилинди. «Нуроний», «Наврўз», «Маҳалла» жамғармалари вилоят бўлимлари, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати кенгашининг барча қашқадарёликларга мурожаати матбуотда ёритилди. Ўлкамиз чиройига чирой қўшиш мақсадида баҳор байрами – Наврўзи олам шарафига умумхалқ ҳашари давом этмоқда.

Яқинда Қарши туманининг Файзиобод маҳалласида кекса деҳқон Қодиржон Одиловни кўчат ўтқазаётган пайтида учратдик. Қарши даштини ўзлаштиришга биринчилар қаторида отланган, Нишон туманида серманзара боғлар яратган бу отахон вилоят пиллачилигининг тамал тошини қўйганлардан. Пенсияда бўлишига қарамасдан ободонлаштириш, мевали ва манзарали дарахт кўчатларини ўтқазиш тадбирларида жон дили билан қатнашаяпти.

«Пахтаобод» фермерлар уюшмасида халқ селекционери Ҳаким ота Усмонов, хўжалик касаба уюшма қўмитаси раиси Шоймурод Ҳайдаров бошчилигидаги бир гуруҳ оқсоқоллар боғлардаги дарахтларга ишлов ҳамда шакл бериш, йўлларни таъмирлаш, ариқ-зовурларни тозалаш ишларига киришганлар.

Вилоятнинг 500 дан зиёд маҳаллаларида, Қарши, Шаҳрисабз, Муборак шаҳарларида, туман марказлари, қишлоқларда ҳар бир вояга етган киши бештадан кўчат экиш ташаббуси бошланган. Темир Мирзаев номидаги мевачилик ва узумчиликка ихтисослашган жамоа хўжалиги, ўрмонлар бошқармаси, Озод Умиров раҳбарлик қилаётган кўчат ва гул етиштирувчи корхона меҳнат аҳли боғбонларни ниҳоллар билан таъминлашаяпти.

Касби, Яккабоғ, Шаҳрисабз, Чироқчи, Китоб туманларида ҳозирнинг ўзидаёқ 500 минг тупдан зиёд дарахт ниҳоллари, 600 минг тупдан кўпроқ гул кўчатлари экилди. Вилоятнинг табиий захиралари ичида ўрмонлар юқори ўринни эгаллайди. 11 та ўрмон хўжалиги бўлиб, уларнинг ер майдони 186 минг 284 гектардан иборат. Шулардан 56 минг гектари арчазорлардир.

Табиатни асраш, экологик муҳитни барқарорлаштириш чора-тадбирлари ҳам кўрилмоқда. Бу борадаги қонунни бузган, дарахтларни беҳудага кесиб, пичанзор ва ўтлоқларни пайҳон қилган кимсаларга тегишли чоралар кўрилмоқда.

– Яхшидан боғ қолади, - дейди вилоят «Маҳалла» хайрия жамғармаси раиси Иноят Шаропов. – Боғ яратганнинг икки дунёси ҳам обод бўлади, дейилади муборак Ҳадиси шарифда. Ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш уч ойлигида маҳаллаларимиз фаоллари алоҳида ўрнак кўрсатмоқдалар.

Тоғ чўққиларидаги қорлар эриб, дарёлар тўлиб оқа бошлади. Обод ва кўркам юртда баҳорий шабада эсиб, меҳнат аҳлини дала ва боғларга чорлаяпти. Қадимий воҳа гул ва дарахтларга, эзгулик ва яшилликка чулғанмоқда.

**Иззат ҲИКМАТОВ,
«Ишонч» мухбири.**

БИЛИМЛАР МУСТАҲКАМЛАНАДИ

Самарқанд қишлоқ хўжалик институтида вилоятдаги ширкат ва фермер хўжаликлари раҳбарларининг ўқуви бошланди.

Улар бир ҳафта мобайнида қишлоқ хўжалиги соҳасида ислоҳотларни жадаллаштириш, янги технологиялардан оқилона фойдаланиш, серҳосил навларни танлаш, тупроқ унумдорлигини ошириш, инфратузилмани юксалтириш бўйича малака оширади. Ўқув машғулотларида тажрибали қишлоқ хўжалик ходимлари, олимлар ва мутахассислар маъруза қилади. Ўзаро мулоқот ва мунозаралар бўлиб ўтади.

Ўқув машғулотлари очилишида вилоят ҳокими Ш.Мирзиёев иштирок этди.

(ЎзА).

ЯПОНИЯ СПОРТЧИЛАРНИ КУТМОҚДА

Жорий йилнинг 1-8 феврал кунлари Япониянинг Амори шаҳрида V қишки Осиё ўйинлари бўлиб ўтади. Ушбу мусобақада қитъамизнинг ўттизга яқин давлатидан келган 1200 нафар спортчи сафида юртдошларимиз ҳам иштирок этади.

Ўзбекистон Миллий Олимпия қўмитасида қишки қитъа ўйинларида юртимиз спорт шарафини ҳимоя қиладиган спортчилар билан учрашув бўлди.

- Спортчиларимиз Аморида бўладиган ўйинларга пухта тайёргарлик кўрди, - деди МОҚ президенти С.Рўзиев. - Улар бу йилги ўйинларда ҳам муваффақиятли иштирок этиб, юртимиз байроғини баланд кўтаришларидан умидвормиз.

Бешинчи марта ташкил этилаётган қишки Осиё ўйинларида вакилларимиз учинчи марта қатнашади. 1996 йилда Хитойнинг Ҳарбин шаҳрида бўлиб ўтган ўйинларда илк бор иштирок этган спортчиларимиздан фигурали учиш бўйича Татьяна Малинина кумуш, фристайлчи Сергей Бренер эса бронза медалга сазовор бўлган эди.

1999 йили Жанубий Кореянинг Канг-Вон шаҳрида ўтказилган IV қишки Осиё ўйинларида Татьяна Малинина олтин, Роман Скорняков кумуш ҳамда Наталья Понамарёва ва Евгений Свиридов жуфтлиги фигурали учиш бўйича бронза медалларни қўлга киритган.

Бу гал Осиё ўйинларига тўрт нафар иқтидорли спортчи - фигурали учиш бўйича Артём Князев, Марина Аганина, Анастасия Гимазеддинова ҳамда тоғ чанғичиси Қайрат Эрметов боради.

- Биз Марина Аганина билан жуфтликда Загребда ўтказилган халқаро мусобақада учинчи ўринни олган эдик, - деди Артём Князев ЎзА мухбирига. - Осиё ўйинларига ҳам тадоригимиз яхши. Аморида, асосан, хитойлик спортчилар билан рақобатлашамиз. Насиб этса, Япониядан ёруғ юз билан қайтамиз. Осиё ўйинлари якунлангач, Пекинда бўладиган нуфузли турнирга бориш режалаштирилган. Албатта, бундай мусобақалар Олимпиада ўйинларида муваффақиятли қатнашиш учун тажриба тўплаб, маҳоратимизни оширишда муҳим омил бўлади.

**Зоҳир ТОШХЎЖАЕВ,
ЎзА мухбири.**

МЕЪЁРИЙ ҲУЖЖАТЛАР

меҳнаткаш манфаатига хизмат қилади

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясига бирлашган касаба уюшмаларининг фуқаролик жамиятини шакллантириш жараёнидаги ҳаракат дастурида устувор вазифалар, ижтимоий мўлжаллар ва режалар аниқ-равшан белгилаб олинган. Дастурда ижтимоий шерикчилик тамойилини жорий қилиш ва ривожлантириш масаласига касаба уюшмалари фаолиятининг бозор иқтисодиёти шароитидаги асосий йўналишларидан бири сифатида алоҳида урғу берилган.

Энг оммавий жамоат ташкилоти фаолиятининг моҳиятидан келиб чиқадиган бўлсак «Инсон ва унинг манфаатлари ҳамма нарсадан устун» деган шиорга амал қилинади.

Ижтимоий шерикчиликни амалиётга жорий этишнинг асосий омилларидан бири эса бу тармоқ келишувлари ва жамоа шартномаларидир. Аввало, келишув ва шартномаларнинг амалдаги қонунчилик ҳужжатлари талаблари, меъёрлари ва тегишли тавсияларга риоя қилинган ҳолда тузилиши, уларда ҳар бир тармоқ, корхона ва ташкилот тараққиётига, меҳнат жамоаларининг манфаатларига хизмат қилувчи ҳамда «иш берувчи», «ёлланма ишчи» учун мақбулу манфаатли бўлган тадбирларнинг кафолат ва имтиёз сифатида мустаҳкамлаб қўйилишига эришиш ўта муҳимдир.

Бу борада ёқилғи-энергетика тизимидаги корхона ва ташкилотларда ҳам муайян ишлар амалга оширилмоқда. Касаба уюшма ташкилотимиз нефт-газ, энергетика, геология, кимё, геодезия ва давлат кадастри, фармацевтика саноати бошқарув органлари билан тузилган тармоқ келишувлари ҳамда уларга мувофиқ жойларда тузилган жамоа шартномалари асосида иш олиб бормоқда. Келишувлар ва жамоа шартномаларининг кейинги йилларда бажарилишини таҳлил қиладиган бўлсак, деярли барча кўрсаткичлар бўйича ижобий ўсишга эришилганлигининг гувоҳи бўламиз. Жумладан, жамоа шартномалари орқали 2001 йилда ҳар бир касаба уюшма аъзосининг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини таъминлаш учун 162 минг сўм маблағ сарфланган бўлса, дастлабки таҳлиллар ўтган йилда эришилган кўрсаткичлар бундан кам бўлмаганлигини кўрсатмоқда. Шунингдек, ходимларнинг бандлигини таъминлаш, янги касбларга ўқитиш ва малакаларини ошириш, соғлом ва хавфсиз меҳнат шароитларини яратиш, меҳнаткашлар ва уларнинг фарзандларини соғломлаштириш, ҳуқуқий, маънавий-маърифий савияларини юксалтиришга оид тадбирлар ҳам изчил амалга оширилди. Тегишли ташкилотлар билан ўзаро ҳамкорлик доирасида меҳнатга ҳақ тўлаш масалаларига оид мажбуриятлар ва чора-тадбирларнинг ўз вақтида тўлиқ бажарилишига алоҳида эътибор берилиб келинмоқда. Жумладан, меҳнатга ҳақ тўлаш тизимини такомиллаштириш ва энг кам иш ҳақи миқдорини ошириб бориш борасида тегишли чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Натижада 2002 йил давомида нефт-газ, энергетика ва кимё саноати бўйича энг кам иш ҳақи миқдори республикада белгиланган миқдордан уч-тўрт баробар ортиқ бўлишига эришилди. Ўртача ойлик иш ҳақи эса 60-70 минг сўмни ташкил этган. Ўз навбатида иш ҳақидан қарздорликка йўл қўймаслик ва унинг ўз вақтида тўланишини таъминлаш масаласи ўзаро ҳамкорлик доирасидаги асосий масалалардан бирига айланган. Айнан шу масалага оид Вазирлар Маҳкамасининг қарори бажарилишини таъминлаш бўйича тармоқлар маъмурияти билан касаба уюшма Марказий Қўмитасининг тегишли қўшма қарорлари қабул қилинган. Тармоқ касаба уюшмаларининг ҳаракат тартиби ишлаб чиқилган ҳамда улар барча ташкилотларга етказилиб, ижроси назорат остига олинган.

Умуман, бугунги кунда «иш берувчи» ва «ёлланма ишчи» ўртасидаги муносабатларнинг қонуний ва маърифий кечишини таъминловчи ҳуқуқий негиз тўла-тўкис яратилган. Қабул қилинаётган қонуний ва меъёрий ҳужжатларда, Президент Фармонларида ва ҳукумат қарорларида ижтимоий шерикчиликни жорий қилиш ва ривожлантириш учун етарлича имкониятлар, асослар мавжуд. Эндиликда ҳамма гап ана шу ҳуқуқий замин, имкониятлар ва асослардан оқилона фойдалана олишимизда.

**Ғофуржон ҲАМИДОВ,
Ўзбекистон ёқилғи-энергетика, геология ва кимё саноати ходимлари касаба уюшма Марказий қўмитасининг бўлим мудири.**

ОРАМИЗДА ИШСИЗЛАР БЎЛМАЙДИ

Мамлакатимизда аҳолининг иш билан, бандлик даражасини ошириш, имкон қадар кўпроқ ижтимоий фойдали меҳнатга жалб этиш ҳамда ижтимоий ҳимоялаш масалаларига алоҳида эътибор берилмоқда. Бунда бошқармамиз ходимларининг ҳам муайян ҳиссаси бор. Биз жойлардаги мавжуд 13 та меҳнат бўлими ёрдамида аниқ тадбирларни амалга ошираяпмиз. Меҳнат бозори мониторинги, корхоналар, ўқув масканларидан олинаётган маълумотлар, статистик кўрсаткичлар асосида «Бандлик» дастурини изчил рўёбга чиқараяпмиз.

Аввало иш излаб юрган фуқаро яшаш жойидаги меҳнат бўлимига керакли ҳужжатларни тайёрлаб, мурожаат этиши мумкин. Меҳнат бўлимлари уларнинг имкониятларини ҳисобга олган ҳолда касб-корларига мос, ўзларига маъқул келадиган иш билан таъминлашга ҳаракат қилади. Агар бунинг иложи бўлмаса, кейинги куниёқ комиссия хулосаси билан мурожаат қилган кунидан эътиборан ишсизлик мақоми берилиб, 6 ой муддатга ишсизлик нафақаси тайинланади.

Бошқармада ҳар ойда вилоятдаги мулкчилик шаклидан қатъий назар барча корхона, ташкилот ва муассасаларнинг бўш иш ўринлари тўғрисида маълумотлар олинади. Эътиборлиси шуки, янги қурилиш объектлари, корхоналар ишга туширилиши ҳисобига янги ўринлар яратилмоқда. Шу билан бирга чет эл инвестициялари асосида ташкил топган ишлаб чиқариш корхоналарида, масалан, Наманган туманидаги Ўзбекистон – Франция «Миришкор» қўшма корхонасида 80 та, Ҳаққулобод шаҳридаги Ўзбекистон

«Бандлик» дастури амалда

– Литва йигирув-тўқув корхонасида ҳам шунча, Чуст шаҳридаги «Мармар – Ф» масъулияти чекланган жамият шўъба корхонасида 27 та янги иш ўринлари барпо этилди. Бундай мисолларни яна келтириш мумкин.

Ҳақ тўланадиган жамоат ишларининг ташкил этилаётганлиги ҳам ўзини оқлаяпти. Масалан, ишсиз фуқаро бирон бир ташкилотга 2 ой муддатга жамоат ишига юборилмоқда. Муддат тугагандан сўнг у ўша жойда фаолиятини муқим давом эттириши мумкин. Ўқитиш ва қайта касбга тайёрлаш икки йўналишда олиб бориляпти. «Уста-шогирд» усулида, иккинчиси эса гуруҳ асосида ташкил этилаяпти. Натижада кўпдан-кўп ёшлар энг керакли касб эгалари бўлишмоқда.

Аҳолининг меҳнат бозорида рақобатлаша олмайдиган табақасини ишга жойлаштириш ва ижтимоий муҳофаза қилиш ҳам фаолиятимизнинг асосий йўналишидир. Бунда кишилар учун корхона ва ташкилотларда маълум миқдорда махсус квота иш ўринлари ажратилади. Улар тоифасига ўқув масканларини битириб келган, ҳарбий хизматдан қайтган ёшлар, ногиронлар, кўп болали аёллар ва жазо муддатини ўтаб келганлар киради. Вазирлар Маҳкамасининг вақтинчалик бир марталик иш билан таъминлаш марказларини ташкил этиш тўғрисидаги қарори ҳам мақсадга эришишда муҳим омил бўлаяпти. Ҳозирдаёқ вилоят маркази, Норин туманида ана шундай марказлар фаол ишлаб турибди. Уларда шу кунгача 4 мингдан зиёд киши вақтинчалик иш изловчи сифатида рўйхатга олинган.

Баҳриддин АБДУЛЛАЕВ,
Вилоят меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш бошқармаси бошлиғи.

НАМАНГАН ВИЛОЯТ КАСАБА УЮШМАЛАРИ БОЗОР ШАРОИТИДА

Энг оммавий жамоат ташкилоти ёрдами

Касаба уюшмалари меҳнаткашлар ҳақ-ҳуқуқининг устувор ҳимоячиси. Таҳририятимизга келаётган хатлар таҳлили шуни кўрсатмоқдаки, энг оммавий жамоат ташкилоти ижтимоий ҳимоя, қулай ва намунавий иш шароити яратиш, меҳнат муҳофазаси каби масалалар қаторида адолатни тиклаш йўлида ҳам қатъий туриб фаолият юритмоқда. Қуйидаги мисоллар бунинг исботидир.

ЎЗ ВАЗИФАСИГА ҚАЙТА ТИКЛАНДИ

Вилоят соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма қўмитасига Янгиқўрғон туман марказий шифохонасининг 9 нафар ходимидан шикоят хати келди. Унда жумладан шундай дейилади: «Биз – хатга имзо чекувчилар узоқ йиллардан буён фаррош сифатида сидқидилдан меҳнат қилиб келаяпмиз. Зиммамиздаги вазифани иложи борича яхши бажаришга ҳаракат қилдик. Бирон маротаба танбеҳ олган жойимиз йўқ. Бироқ ўтган йилнинг июн ойида негадир маошимиз камайиб кетди. Давлатимиз раҳбари, ҳукуматимизнинг меҳнаткашларга кўрсатаётган меҳрибонлиги туфайли соҳа ходимларининг ҳам ойлик маошлари ошиб бораётган бир пайтда нега маошимиз камайди?

Ушбу масалани адолатли ҳал этишда ёрдам беришингизни сўраймиз.»

Тажрибали мутахассислар ишга киришдилар. Раҳбару мутахассислар, касаба уюшма фаоллари билан суҳбатдан сўнг маълум бўлдики, шифохона раҳбарлари шу пайтгача қўлланиб келинган тариф коэффициентининг разрядини ўзбошимчалик билан ўзгартиришган. Шу боис фаррошлар маоши камайиб кетган. Вилоят касаба уюшма тармоқ қўмитаси мутасаддиларнинг камчиликларини қонуний тарзда баён этиб, тақдимнома киритди. Шундан сўнг муаммога барҳам берилди. Ходимларга май, июн ва июл ойлари учун берилган маошдаги фарқ қайта тўланди.

Мана бу мисолга эътиборни қаратайлик. Давлатобод туманидаги 5-поликлиника раҳбарлари узоқ йиллардан буён жарроҳ бўлиб ишлаб келаётган Ҳакимжон Мадраҳимовни огоҳлантирмай онколог мутахассислигига ўтказиб қўйишди. Шифокор катта тажрибага, жамоада обрў-эътиборга эга эди. У маъмуриятга учрашиб, эътироз билдирди ва ўз вазифасига тиклашларини талаб қилди. Фойда бўлмагач, тармоқ қўмитасига ёрдам сўраб мурожаат этди. Касаба уюшма фаолларининг қатъиятлиги туфайли адолат қарор топди.

Кимлардир баъзи ходимларнинг очиқ кўнгиллилиги, соддадиллигидан фойдаланмоқчи бўлишади. Поп туманидаги «Янгиобод» қишлоқ врачлик шохобчасида анчайин ишлаган ва туғруқ билан боғлиқ таътилдан қайтган ҳамшира С.Эрматовага фаолиятини қайтадан бошлашига кимлардир рози бўлмади. Аниқроғи ярим ставка иш билан таъминламоқчи бўлишди. Шунда Саида катта оила бекаси эканини, ёш фарзандлари кўплигини таъкидлаб таклифга рози бўлмади. Охир-оқибат бу муаммони ҳам вилоят тармоқ касаба уюшма қўмитаси мутасаддилари ҳал қилиб бердилар.

Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ,
«Ишонч» мухбири.

ЎЙИНГОҲГА ИХЛОС БИЛАН

Ўтган йилги қишлоқ хўжалик мавсуми осон кечмаганлиги ҳаммага маълум. Экин майдонлари Ёзёвон даштликларида жойлашган бизнинг «Наманган» ширкат жўжалигида ҳам қийинчиликлар кўп учради. Лекин дала меҳнатчилари бўш келишмади. Хўжалик пахта тайёрлаш режасини муваффақиятли бажарди. Бундай ютуқлар замирида нима ётади, деган савол туғилиши мумкин.

Ибрат

Хўжалик касаба уюшма қўмитаси маъмурият билан ҳамкорликда иш олиб борганлиги, деҳқонларга лозим даражада меҳрибонлик кўрсатилганлиги ўзининг ижобий самарасини берди. Зеро, ишлаб чиқаришни яхши йўлга қўйишда ишловчиларга зарур шарт-шароитлар яратиш, кексалар, ногиронлар, кўп болали ва кам таъминланган оилалар ҳақида қайғуриш биз учун асосий вазифа бўлди. Бошқарув маъмурияти билан тузилган жамоа шартномасида бу борадаги режалар ўзининг тўлиқ аксини топган эди. Шу йўналишдаги саъй-ҳаракатларимиз боис хўжалик аъзоларининг турмуш даражаси кундан-кунга яхшиланиб бораётганлигини алоҳида таъкидлаш керак. Жумладан, хўжалигимиз қишлоқларида 7 та мактаб, 6 та болалар боғчаси, 50 ўринли касалхона фаолият кўрсатмоқда. Аҳолининг асосий қисми тоза ичимлик сувидан баҳраманд. «Зангори олов» етиб бормаган хонадонлар камдан-кам.

Яхши ишларни амалга ошириш тадбирлари тўхтовсиз давом этмоқда. Хусусан, Дўмса қишлоғида 4 миллион сўм сарфланиб, бунёд этилаётган қишлоқ врачлик шохобчаси бугун-эрта фойдаланишга топширилади. Шу тариқа камида 50 нафар киши ўз саломатлигини текширтириб туриш, лозим бўлса, даволаниш имкониятига эга бўлади. Ғоят камёб ҳисобланган йод олиш цехи қурилиши тезкорлик билан олиб борилмоқда. Боз устига, ушбу маскан яқинида қатор хасталикларни даволайдиган профилакторий қад кўтаради. Кексаларни, ногиронларни, қаровчисини йўқотган қариялар ҳамда камхарж оилаларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш масаласи ҳамиша диққат марказимизда турибди. Бошқа йўналишларда ҳам қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. Чунончи, кейинги йилларда 300 оилага турар жой бинолари қуриб олиш учун ер участкалари ажратиб берилди. Кўчаларга тунги ёритгичлар ўрнатилди. 4 минг кишига мўлжалланган ўйингоҳимиз бор. Байрамлар ана шу ерда ўтказилади.

Хуллас, ширкат хўжалиги аҳолиси катта эътибордан миннатдор бўлиб, муносиб жавоб қайтармоқдалар.

Шухратбек ХУДОЙБЕРДИЕВ,
Мингбулоқ туманидаги «Наманган» ширкат хўжалиги касаба уюшма қўмитаси раиси.

Соғлом кишининг иши баракали, меҳнати унумли бўлади. Шунинг учун дала меҳнаткашлари саломатликларини муҳофаза этиш долзарб масалага айланган. Зотан, ишловчиларни соғломлаштириш касаба уюшмалари фаолиятининг ажралмас қисмидир.

АВВАЛО САЛОМАТЛИК КЕРАК

Ўтган йил вилоят қишлоқ хўжалигининг асосий жабҳаларида олға силжишга эришилди. Давлатга ғалла, пахта сотиш режалари ортиғи билан адо этилди. Бундай натижаларга осонликча эришилмаганлигини ҳаммамиз яхши биламиз.

Қишда дала одамлари бироз тин олади. Ўшанда деҳқонлар соғлиғини мустаҳкамлаш, янги мавсум бошланишига лозим даражада тайёргарлик кўриш касаба уюшмаларининг диққат марказида бўлади. Вилоятимиз сиҳатгоҳларга бой. Минг дардга даво масканлар — «Чортоқ», «Шаҳанд», «Косонсой», «Ниҳол» сиҳатгоҳларини ким билмайди, дейсиз? Ҳозирги кунларда сувчи, механизатор, чорвадор, боғбон ҳамда сабзавоткорлардан 344 киши ана шу сиҳатгоҳларда саломатликларини мустаҳкамламоқдалар. Бу йилги қиш мавсумидан фойдаланиб, аввало тармоқда узоқ йиллар меҳнат қилган 30 нафар қарияни Тошкент, Самарқанд, Термиз, Бухоро шаҳарларига зиёрат саёҳатларига юбордик. Умуман, ўтган йил давомида тармоқ бўйича жамоа шартномаларида келишилганидек, 400 дан зиёд ходим дам олдирилди. Бу мақсадлар учун ижтимоий суғурта маблағларидан 25 миллион 191 минг сўм сарфланди.

Зарур ишни фойдали тадбир билан қўшиб олиб бориш кўпчиликка маъқул бўлмоқда. Шу маънода бу йил 25-январдан эътиборан қишлоқ хўжалик фаолларининг семинар-ўқувини ташкил этдик. 200 нафарга яқин қишлоқ хўжалик раҳбар ходимлари ва фермерлар иштирок этаётган мазкур машғулот сўлим «Чортоқ» санаторийсида ўтказилмоқда. Семинар-ўқув қатнашчилари сиҳатгоҳдаги барча муолажа усулларидан фойдаланмоқдалар.

Пазлиддин ПАЯЗОВ,
агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшма вилоят қўмитасининг раиси.

ХОТИН-ҚИЗЛАРГА ҚУЛАЙЛИК

Истиқлол шарофати билан юзага келган тадбиркорлик янгидан-янги иш ўринлари яратиш имконини бермоқда. Яқинда Уйчи туманидаги Чуртук маҳалласида ана шундай қулайлик яратилди «Муштарий А.И. ЛТД» масъулияти чекланган тўқув корхонаси иш бошлади. Унда асосан хотин-қизлар меҳнат қилмоқдалар. Бошқачасига айтганда, импорт ўрнини босувчи момиқ сочиқ, дастурхонлик ва миллий кийимбоп ранго-ранг матолар тўқилмоқда. Яна бир қувончлиси шуки, ҳар сменада тўқилаётган 800 тадан ортиқ сочиқ ўзининг майинлиги, гулларнинг чиройи, муҳими юқори сифати туфайли савдо шохобчаларида тез сотилиб кетяпти. Корхона раҳбари Жабирхон Тошпўлатовнинг айтишича, ишлаб чиқаришни тағин ҳам кенгайтириб иш ўринларини кўпайтириш чораси кўрилмоқда.

О. НАЗАРОВ.

Чуст туман ижтимоий таъминот бўлимидагилар пенсионерлар ҳамда ногиронларни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор беришмоқда. Натижа ҳам шунга яраша бўлмоқда. Уларнинг хизматидан туман аҳли миннатдор.

***Суратда:** бўлим бошлиғининг ўринбосари Марҳамат Султонова ногирон қизга аравача топширмоқда.*

Хорижлик меҳмонлар эътирофи

МЎЪЖИЗАКОР ҚЎЛЛАР

Ўтган йилнинг сентябр ойида Наманганга ташриф буюрган Буюк Британиянинг мамлакатимиздаги фавқулодда ва мухтор элчиси жаноб Крейг Мюррей мингчинорлик ҳунарманд Неъматжон Солиев хонадонида меҳмон бўлиб, мўъжазгина цехда тайёрланаётган чинни буюмларнинг сифатига юқори баҳо берган эди.

Мустақиллик туфайли кейинги йилларда вилоятда чинни буюмлар ишлаб чиқариш ривожланди. Бугунги кунда юзга яқин кичик чинни цехлари фаолият кўрсатмоқда. Вилоят "Ҳунарманд" уюшмасининг бошлиғи Икромжон Каримовнинг айтишича, Наманган чиннилари ҳар йили пойтахтимизда ва қўшни давлатларда бўлиб ўтаётган кўрик-танловларда ўзининг жозибадорлиги билан фахрли ўринларни оляпти. Маҳаллий бозорларни асосан Наманган чиннилари тўлдираяпти. Бу цехларда минглаб ёшлар иш билан банд бўлиб, ҳунар ўрганишяпти. Бир сўз билан айтганда, Тошкент, Самарқанд, Фарғона чинни мактаблари ёнига энди Наманган чинни мактаби ҳам қўшилди. Уни Неъматжон ака яратди.

- Мен ўн уч ёшимда етим қолиб, шу ҳунарга ўзимни бағишлаганман, - деди Неъматжон Солиев "Туркистон-пресс" мухбирига. - Илгарилари уйда чинни буюмлари ясашга рухсат берилмас эди. Чинни корхонасида 16 йил ишладим. Ишимиз сифати мени қониқтирмасди. Ўзгариш киритишга юқоридан рухсат олиш керак эди. Эсиз, шунча йиллар умрим бекор ўтди. Бирим икки бўлмади.

Худога шукр, яйраб ишлайдиган замонлар келди. Саккиз йилга солиқдан озод этилдик. 16 та ихтиро ишимга ҳужжат олдим. Цехдаги барча ускуналарни ўзим ясаганман. Цехда маҳалламизнинг 23 нафар йигит-қизлари иш билан банд. Олтита фарзандим ҳам изимдан боряпти. "Мустақиллик" деб номланган гул яратдим. Маҳсулотларимизни сифатига доимо катта эътибор берамиз. Шунинг учун ҳам буюмларимиз мустаҳкам. Хорижникидан қолишмайди. Чойнакнинг 12 турини, пиёла, лаган, косанинг 5 турини ишлаб чиқарамиз. Шогирдларим 126 нафарга етди. Ўтган йили Кореядан келган меҳмонлар ҳам бизни ишимизга қизиқиб қолишди.

Н.Солиевнинг таъкидлашича, улар республикамизни барча бозорларида буюртмачиларга эга. Кечаю-кундуз тиним йўқ. Даромад ҳам шунга яраша. Ўтган йили ўн миллион сўмдан ортиқ соф фойда кўрилди. "Нексия", "Тико", "Газ-31" автомашиналари бор. Хом-ашё республикамизни ўзидан чиққанлиги учун ҳам маҳсулотлар арзон. Келгусида жамоа хорижга маҳсулот экспорт қилмоқчи.

Халқ миллий ҳунармандчилигини ёш авлодга ўргатиш мақсадида Неъматжон ака уйида "Усто-шогирд" мактаби очди. Уни ҳар йили 20 нафар йигит-қиз битириб чиқади. Ҳунар ўрганиб, мустақил ҳаётга йўлланма олади.

Неъматжон ака дилкаш инсон. У билан мириқиб гаплашгингиз келади. Ўзбек чиннисини дунё бозорига олиб чиқсам дейди. Қўлларига қараймиз. Ҳамманики қатори, лойдан санъат даражасидаги буюмлар ясаган қўллар ҳунармандга бахт келтирди.

Алҳазар!

Бугунги кунда Уйчи туманида 167 минг нафар аҳоли истиқомат қилади. Солиқ тўловчи 31 мингта хонадон, салкам 700 та корхона ва ташкилот рўйхатга олинган. Улар орасида 154 та фермер хўжалиги, 556 та кичик ва ўрта бизнес субъектлари мавжуд.

ИСТЕЪМОЛГА МУТЛАҚО ЯРОҚСИЗ

Уйчи тумани солиқчилари яширин цех ва қўлбола дастгоҳларни фош этдилар

Бозор талаби қатъий. Ҳар бир жамоада кунига қатор муаммоларни ҳал этиш ҳамда ички имкониятларни ишга солишга тўғри келади. Бунинг учун давлат солиқ инспекцияси ходимлари ҳам ҳуқуқий саводхон, омилкор, яхши ташкилотчи бўлишлари лозим.

Мақсадга эришишда туман давлат солиқ инспекцияси ходимлари ишни мавжуд 10 та қишлоқ фуқаролар йиғинлари билан ҳамкорликда ташкил қилаётганликлари муҳим аҳамият касб этмоқда. Маҳалла фуқаролар йиғинларида Ўзбекистон Республикаси Солиқ Кодекси ва Давлат солиқ қонунчилиги асосида тузилган дастурлар тарғиб қилинмоқда.

Туманда ер участкаси мавжуд бўлган 31 мингта хўжалик ҳисобга олинган бўлиб, қонун асосидаги тегишли имтиёзларга эга бўлганларидан ташқари 25558 та хонадондан 52093.2 минг сўм ер солиғи давлат хазинасига туширилди.

Ҳамкорликда ишлаш натижасида солиқ қонунчилигига доир янгиликлар, пенсия таъминоти, пенсия ва нафақалар тўғрисидаги ҳужжатлар, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг ҳаётимиздаги аҳамияти каби мавзуларда малакали мутахассислар чиқишлари уюштирилди.

Ўз ҳудудларида изчил тадбирларни амалга ошираётган солиқ инспекцияси ходимлари аҳолининг солиқ ва тўловларга онгли муносабатда бўлиш ҳамда маҳаллий солиқларни ундириш бўйича белгиланган йиллик топшириқларни барвақт адо этишда етакчилик қилаётган А.Бойматов, У.Каримов, М.Жўраевларнинг иш тажрибалари эндиликда оммалаштирилмоқда.

Шундай фаол ходимлар саъй-ҳаракати билан туманда солиқлар ва мажбурий тўловларни давлат бюджетига ундириш бўйича белгиланган режалар ойма-ой ортиғи билан адо этиб келинмоқда. Жами туман бўйича аҳолидан ундириб олинадиган маҳаллий солиқлар режада 98 миллион 947 минг сўм ҳисобланган бўлса, аслида, 2002 йил 1 декабр ҳолатига кўра 101,7 миллион сўм маблағ йиғилди.

Обод маҳалла йили муносабати билан аҳолидан ундириб олинадиган маҳаллий солиқлар ҳисобини тўғри рўйхатга олиш, аҳолига тегишли ер участкалари ва бино иншоотларини қайта рўйхатга олиш ишлари бошлаб юборилди.

Яқинда туман давлат солиқ инспекцияси ходимлари ҳуқуқни муҳофаза этувчи органлар билан ҳамкорликда Жийдакапа қишлоғидаги яширин ёғ цехини фош этдилар. Текширув натижасида «Дўстлик» маҳалласида истиқомат қилувчи, муқаддам судланган, вақтинча ишсиз фуқаро Хожимирза Тўйчиев ўз хонадонида ўсимлик ёғи ишлаб чиқаришни йўлга қўйганлиги маълум бўлди. Яширин цехдан қўлбола дастгоҳ, 60 та қоғоз қопда заҳарли химикатлар билан тўйинтирилган чигит, 60 килограмм тозаланган пахта ёғи, 6 тонна кунжара, 5 тонна масхар дони ашёвий далил сифатида олинди. Ёғ таркиби текшириб кўрилганда, унинг истеъмолга мутлақо яроқсиз эканлиги маълум бўлди.

Ёркатой қишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудида истиқомат қилувчи Хайрулло Хакимов ҳам истеъмолга яроқсиз маҳсулотлар билан савдо қилаётган пайтда қўлга тушди. У 7 тонна йодланмаган ош тузини тегишли ҳужжатларсиз ва сифат сертификатисиз савдога чиқарган эди. Маҳсулот давлат фойдасига мусодара қилиниб, қоидабузар тадбиркор жарима тўлашга мажбур бўлди.

Давр олдимизга янги талаблар қўймоқда. Шубҳа йўқки, солиқ ходимлари маҳалла фуқаролар йиғинлари, «Маҳалла» хайрия жамғармалари билан ҳамкорликда ўз фаолиятларини олиб борсалар, ишни янги талаблар даражасида ташкил этсалар, ўз зиммаларига юклатилган масъулиятли вазифаларни лозим даражада адо этишлари шак-шубҳасиздир.

Соҳиба АЪЗАМОВА,
«Ишонч» мухбири.

ДЕМОКРАТИК ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ САРИ

Саволингизга Ўзбекистон соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма Марказий қўмитаси ҳуқуқшуноси Карим МУХТОРОВ жавоб беради

САВОЛ: ходимни доимий ва вақтинча бошқа ишга ўтказишнинг тартиби ва муддатлари тўғрисида тушунтириш берсангиз. Ходим бундай муддатларга ишга ўтказилганда унинг аввалги иш ҳақи сақлаб қолинадими?

А.КАРИМОВ,
Навоий вилоят соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма қўмитасининг раиси.

ЖАВОБ: амалдаги меҳнат қонунчилигига асосан шахс ишга қабул қилинаётганда у билан ёзма шаклдаги меҳнат шартномаси тузилади ва меҳнат шартномасида шахс ва иш берувчининг келишуви асосида қуйидагилар белгиланади:

- иш жойи, яъни муассаса ёки унинг бўлинмаси;
- ходимнинг меҳнат вазифаси - мутахассислиги малакаси, унинг лавозими;
- меҳнат шартномаси муайян муддати;
- меҳнат ҳақи миқдори, асосий ва қўшимча таътилларнинг муддати;
- меҳнатнинг бошқа шартлари.

Меҳнат шартномасида юқорида кўрсатиб ўтилган шартлар келишиб олинган экан бу шартларни ходим ёки иш берувчи томонидан бир томонлама ўзгартирилишига йўл қўйилмайди. Шунинг учун ҳам Меҳнат Кодексининг 92-моддасига асосан ходимни бошқа доимий ишга, яъни ходимнинг меҳнат вазифаларини ўзгартиришга, унга бошқа мутахассислик, малака, лавозимга оид ишларни топширишга фақат унинг розилиги билан йўл қўйилади.

Ҳозирги Меҳнат Кодекси талабига мувофиқ ходимни доимий бошқа ишга ўтказиш фақат у фаолият кўрсатаётган муассаса доирасида амалга оширилади. Ходимни бошқа муассасага ишга ўтиши муносабати билан вазифасидан озод қилиш ва бошқа муассасага шу асосда ишга қабул қилиш қонунда белгиланмаган. Шу сабабли ходим бошқа муассасада ишлашга қарор қилса, аввал, иш жойидаги меҳнат шартномаси қонун ҳужжатларида назарда тутилган асосларга кўра (ўз ташаббуси, томонларнинг келишуви ва бошқалар) бекор қилиниши мумкин.

Ходим билан тузилган меҳнат шартномаси штатларнинг қисқариши, ходимнинг малакаси етарли бўлмаганлиги (аттестация натижасига кўра) ёки соғлиғи ҳолатига кўра, (тиббий меҳнат эксперт комиссияси ёки тиббий консультатив комиссияси хулосаси) бажараётган ишига нолойиқ бўлиб қолиши, мулкдорнинг алмашиши сабабли муассаса раҳбари билан тузилган меҳнат шартномасини бекор қилиш мумкинлиги кутилаётганда, шу ишни илгари бажариб келган ходим ишга тикланган тақдирда меҳнат шартномасида белгилаб қўйилган меҳнат вазифаси доирасида ишни давом эттириш мумкин бўлмаса, иш берувчи ходимга мутахассислиги ва малакасига мувофиқ келадиган ишни, бундай иш бўлмаган тақдирда эса муассасада мавжуд бўлган бошқа ишни таклиф этиши шарт. Ходим таклиф қилинган ишларнинг биронтасида ишлаш хоҳишини ёзма равишда билдирса, у буйруқ асосида шу ишга ўтказилади.

Амалиётда суд ҳукми билан ходимга нисбатан муайян лавозимни эгаллаш ёки муайян фаолият билан шуғулланиш (масалан: врачлик фаолияти, моддий жавбогар шахс ва бошқалар) ҳуқуқидан бир йилдан беш йилгача муддатга маҳрум қилиш тарзидаги жиноий жазо чораси қўлланиш ҳоллари учраб туради. Бу ўринда шуни кўрсатиб ўтиш зарурки, ушбу жазо қўлланилганда ходим умуман у ёки бу муассасада ишлаш ҳуқуқидан эмас, балки муайян лавозимларни эгаллаш ва муайян иш турларини бажариш ҳуқуқидан маҳрум этилади. Шундай экан, бундай ходим суд ҳукмида кўрсатилган ишлардан ташқари ва соғлиғига зид бўлмаган муассасада мавжуд бўлган ҳар қандай ишларни қонун талаблари асосида бажариши мумкин бўлган ишга унинг розилиги билан ўтказилиши мумкин.

Ходим маълум бир муддатга ўзаро келишув асосида бошқа ишга ўтазилишига йўл қўйилади. Бу вақтинча бошқа ишга ўтказилишида ходим ҳам, иш берувчи ҳам ташаббус билдириш ҳуқуқига эга. Вақтинча бошқа ишга ўтказиш муддати тугагач, иш берувчи ходимни аввалги ишига қайтариши шарт.

Ходимнинг вақтинча бошқа ишга ўтказиш тўғрисидаги ташаббуси, агар бу узрли сабабларга кўра келиб чиққан ва бундай иш муассасада мавжуд бўлса, иш берувчи бундай ташаббусни қаноатлантириши керак.

Вақтинча бошқа ишга ўтказиш учун узрли сабабларнинг рўйхати, шунингдек, бошқа ишга ўтказилганда меҳнатга ҳақ тўлаш тартиби жамоа шартномасида белгилаб қўйилиши мумкин, агар бундай шартнома тузилмаган бўлса, иш берувчи ва ходимларнинг вакиллик органи ўзаро келишиб белгилайди.

Меҳнат Кодексининг 218-моддасига асосан иш берувчи соғлиғининг ҳолати бўйича ходимни бошқа ишга вақтинчалик ёки муддатини чекламай ўтказиш тиббий хулосага мувофиқ ходимнинг розилиги билан амалга оширади.

Соғлиғи ҳолатига кўра енгилроқ ёки ноқулай ишлаб чиқариш омилларининг таъсиридан холи бўлган камроқ ҳақ тўланадиган ишга ўтказилганда барча ходимларга бериладиган умумий кафолат шундан иборатки, бундай ходимларнинг бошқа ишга ўтказилган кунидан бошлаб икки ҳафта давомида аввалги ўртача ойлик иш ҳақи сақланиб қолинади.

Ишда майиб бўлиб қолганлиги ёки соғлиғига бошқача тарзда шикаст етказилганлиги муносабати билан вақтинча камроқ ҳақ тўланадиган ишга ўтказилган ходимларга уларнинг соғлиғи шикастланганлиги учун жавобгар бўлган иш берувчи аввалги иш ҳақи билан янги ишда оладиган иш ҳақи ўртасидаги фарқни тўлайди. Бундай фарқ меҳнат қобилияти тиклангунга қадар ёки ногиронлик гуруҳи белгиланган кунгача тўланади.

Қонунчиликда ҳомиладор ва икки ёшгача боласи бор аёлларга бошқа ишга ўтказишда имтиёзлар белгиланган.

Тиббий хулосага мувофиқ ҳомиладор ва икки ёшгача боласи бор аёлларнинг ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш меъёри камайтирилади ёки улар аввалги ишлардаги ўртача ойлик иш ҳақи сақланган ҳолда енгилроқ ёхуд ноқулай ишлаб чиқариш омилларининг таъсиридан холи бўлган ишга ўтказилади.

Қонунда иш берувчининг ташаббуси билан ходим учун мажбурий бўлган бошқа ишга вақтинча ўтказиш тартиблари белгилаб қўйилган.

Ишлаб чиқариш зарурияти ёки бекор туриб қолиниши муносабати билан ходимни унинг розилигисиз вақтинча бошқа ишга ўтказилишига йўл қўйилади. Бундай ҳолда ходим соғлиғига тўғри келмайдиган бошқа ишга ўтказилиши умуман тақиқланади.

Ишлаб чиқариш зарурияти ёки бекор туриб қолиш муносабати билан вақтинча бошқа ишга ўтказиш даврида ходимнинг меҳнатига ҳақ тўлаш бажараётган ишига қараб, лекин аввалги ўртача иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда амалга оширилади. Бошқа ишга ўтказишнинг энг кўп муддатлари, меҳнатга тўланадиган ҳақнинг аниқ миқдорлари, шунингдек, ишлаб чиқариш зарурияти ҳоллари жамоа шартномасида белгилаб қўйилади. Агар у тузилмаган бўлса, иш берувчи томонидан ходимларнинг вакиллик органи билан келишилган ҳолда белгиланади. Бу талаблар бажарилмаган бўлса, иш берувчи ҳатто ишлаб чиқариш зарурияти ёки бекор туриб қолиш ҳолати мавжуд бўлганида ҳам, ходимни фақат унинг розилиги бўлгандагина бошқа ишга ўтказиши мумкин.

Вақтинча бошқа ишга ўтказиш унинг муддати кўрсатилган ҳолда буйруқ билан расмийлаштирилади ва меҳнат шартномасида акс эттирилмайди.

Саволингизга Ўзбекистон давлат муассасалари ва жамоат хизмати ходимлари касаба уюшма Марказий қўмитаси ҳуқуқ нозири Орифжон ҒАЙНАЗАРОВ жавоб беради

САВОЛ: вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақаси қай ҳолатларда ва ойлик маошнинг неча фоизи миқдорида тўланади?

С.РАҲМАТОВ,
Бекобод тумани.

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2002 йил 8 май 1136-сон билан рўйхатдан ўтказилган «Давлат ижтимоий суғуртаси бўйича нафақалар тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисида»ги Низомга кўра вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақаси ходимнинг касаллик варақасига асосан тўланади.

Шу ўринда касаллик варақаси қандай ҳолатларда берилишига тўхталсак. Касаллик варақаси белгиланган тартибга мувофиқ вақтинча меҳнат қобилиятини йўқотиш билан боғлиқ касалланишда (шикастланишда), ҳомиладорлик ва туғиш таътилида, санаторий-курортларда даволанганда, касалланган оила аъзосини парваришлаш зарур бўлганда, карантин даврида, сил ёки касб касаллиги туфайли вақтинча бошқа ишга ўтказилганда, меҳнат қобилиятини тиклаш ёки протез қўйдириш учун реабилитация муассасаларига ётқизилганда берилади.

Юқорида таъкидланган Низомга асосан вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақаси қуйидаги ходимларга ва уларнинг иш стажи қанча бўлишидан қатъи назар иш ҳақининг 100 фоизи миқдорида тўланади:

– ишлаётган иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларига;

– байналмилал жангчиларга ва уларга тенглаштирилган бошқа шахсларга;

— қарамоғида 16 ёшга (ўқувчилар 18 ёшга) етмаган уч ёки ундан ортиқ болалари бўлган ходимларга;

– Чернобил АЭСдаги авария оқибатларини тугатишда қатнашган ходимларга;

– меҳнатда майибланиш ва касб касаллиги натижасида вақтинча меҳнатга қобилиятсиз бўлган ходимларга.

Шунингдек, ҳомиладорлик ва туғиш бўйича нафақа ҳам иш ҳақининг 100 фоизи миқдорида берилади.

Ижтимоий аҳамиятга эга бўлган касалликлар бўйича ҳисобда турган ходимларга умумий иш стажи:

– 8 йил ва ундан ортиқ бўлса иш ҳақининг 100 фоизи миқдорида;

– 5 йилдан 8 йилгача бўлса иш ҳақининг 60 фоизи миқдорида;

– 5 йилгача бўлса иш ҳақининг 60 фоизи миқдорида нафақа тўланади.

Сил касаллиги, онкология касалликлари, СПИД, мохов (лепра) касаллиги, руҳий касалликлар ижтимоий аҳамиятга эга бўлган касаллик ҳисобланади.

Юқорида айтиб ўтилган тоифадаги ходимлардан ташқари қолган ходимларга нафақа қуйидаги миқдорларда тўланади:

– умумий иш стажи 8 йил ва ундан ортиқ бўлган ходимларга ҳамда 21 ёшга етмаган чин етимларга иш ҳақининг 80 фоизи миқдорида;

– умумий иш стажи 8 йилгача бўлган ходимларга иш ҳақининг 60 фоизи миқдорида.

Нафақа миқдори барча ҳолларда белгиланган энг кам иш ҳақидан оз бўлмаслиги лозим.

Вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақаси (ҳомиладорлик ва туғиш нафақалари бундан мустасно) ходимларнинг солиқ солинадиган даромадига киритилади ва улардан ҳам солиқ олинади.

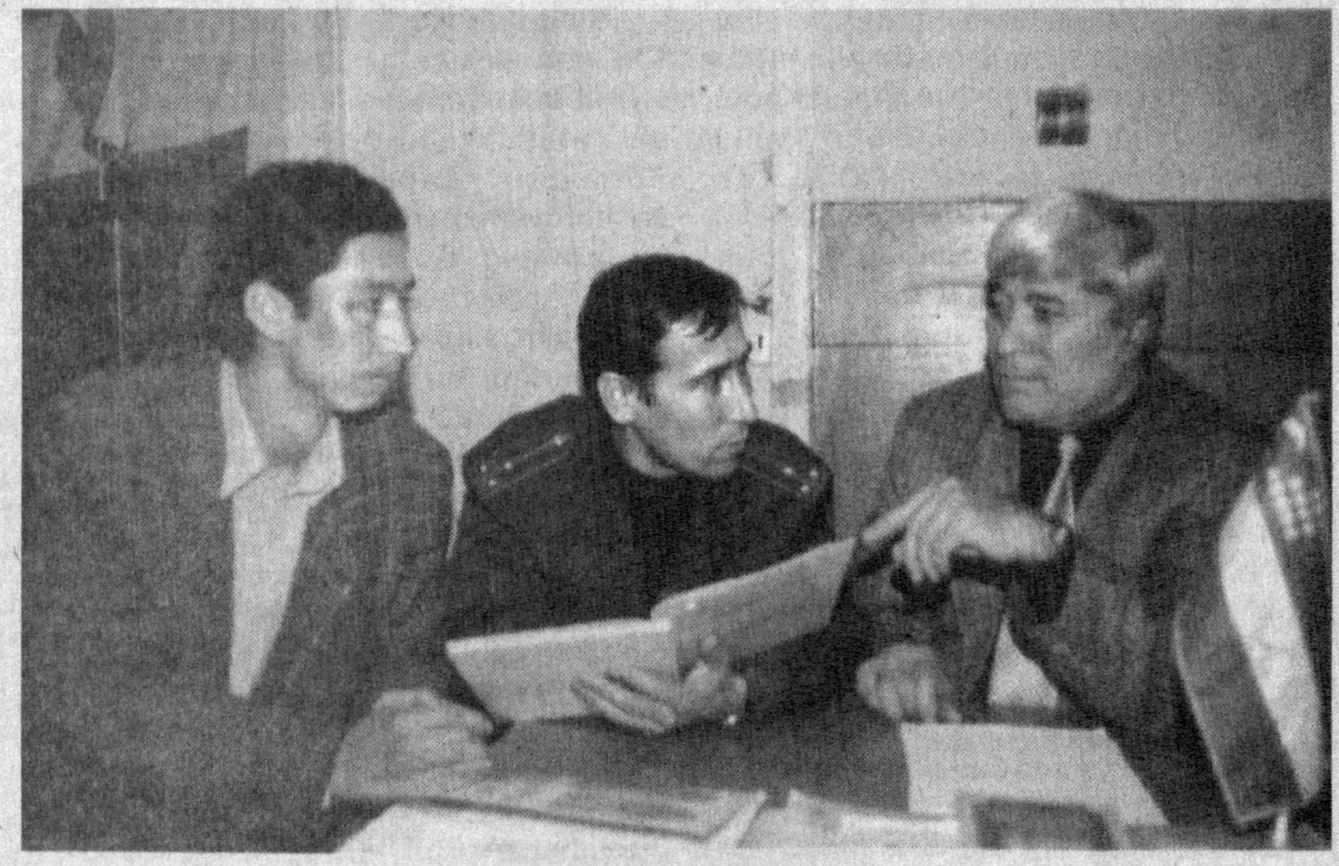

Саволингизга ТДЮИнинг «Хўжалик ва меҳнат ҳуқуқи» кафедраси ўқитувчиси Гулноза САТТОРОВА жавоб беради

САВОЛ: олий ўқув юртларида профессор-ўқитувчиларни танлов асосида ишга қабул қилиш тўғрисида маълумот берсангиз.

С.ТОЖИЕВ,
Қарши шаҳри.

ЖАВОБ: олий ўқув юртларида танлов ўтказиш тартиби ҳозирги кунда амалда бўлган «Олий ўқув юртларига педагог ходимларни ишга қабул қилиш тўғрисида» ги Низомда белгиланган. Ушбу Низом Олий ва Ўрта махсус таълим вазирлигининг 1998-йил 30-октябрдаги «Олий мактаб ҳужжатларини тасдиқлаш тўғрисида» деб номланган 305-сон буйруқ билан тасдиқланган. Ушбу Низомга мувофиқ барча профессор-ўқитувчилар олий ўқув юртларига ишга танлов асосида қибул қилинадилар. Ушбу семестрда олий ўқув юрти ваколатлари тугаган ҳамда бўш кафедра мудирлари, профессор, доцент, катта ўқитувчи ва ассистент лавозимларига матбуот орқали танлов эълон қилади. Танловда қатнашиш учун олий ўқув юрти ректори номига ёзилган ариза билан мурожаат қилиш керак. Ариза бериш муддати, танлов эълон қилинган кундан эътиборан бир ойдан кечикмаслиги лозим. Низомнинг 19-бандига кўра танловда қатнашиш тўғрисида ариза мавжуд бўлмаса танлов ўтказилмаган ҳисобланади.

Танловда қатнашиш учун тақдим этилган барча ҳужжатлар дастлаб тегишли кафедра мажлисида кўриб чиқилади. Кафедра хулосаси ва ўқитувчининг ҳисоботи билан олий ўқув юртининг (факультет) кенгашига юборилади.

Танловда қатнашаётган барча номзодларнинг фамилияси яширин овоз бериш учун бюллетенга киритилади.Илмий кенгаш аъзолари ўз фикрини бюллетенга киритилган номзодларнинг фамилиясини ўчириш ёки қолдириш билан билдирадилар.

Танлов натижалари олий ўқув юртлари (факультет) илмий кенгашининг қарорида эълон қилинади ва ушбу қарор якуний ҳисобланади.

Ушбу олий ўқув юртларида ишлаган ва танловдан ўтган шахсларнинг меҳнат шартномасига меҳнат муносабатлари янги муддатга (5 йилгача) узайтирилганлиги тўғрисида маълумот киритилади ва тегишли буйруқ билан расмийлаштирилади. Бошқа лавозимга танловдан ўтган шахсларнинг меҳнат шартномасига тегишли ўзгартиришлар киритилади ва бошқа лавозимга ўтказиш тўғрисида буйруқ билан расмийлаштирилади.

Танловдан ўтмаган ҳамда танловда қатнашиш учун ариза бермаган шахслар билан семестр тугагандан кейин меҳнат шартномаси Меҳнат Кодексининг 97-моддаси 6-бандига биноан янги муддатга сайланмаганлиги (танлов бўйича ўтмаганлиги) ёхуд сайланишда (танловда) қатнашишни рад этганлиги муносабати билан бекор қилинади.

Саволингизга ЎзКУФКнинг меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий ҳимоя қилиш бўлими мудири Маҳмуджон ИСАЕВ жавоб беради

САВОЛ: мен «Соғлом авлод учун» ордени билан тақдирланганман. Ушбу мукофот Низоми бўйича бир неча имтиёзлар берилган. Улардан бири уй-жой коммунал хизматларига ҳақ тўлашдаги имтиёздир. Газ идорасидагилар, - ўқитувчи бўлганингиз учун 108 метр куб ҳажмдаги газ учунгина ҳақ тўлашдан озод қилинасиз. Қолганига умумий асосларда пул тўлайсиз,- деб туриб олишмоқда. Унда «Соғлом авлод учун» ордени олган ўқитувчига берилган имтиёзнинг оддий ўқитувчига берилган имтиёзларидан қандай фарқи бор? Шу ҳақда маълумот берсангиз.

Исомиддин ҚЎЧҚОРОВ,
Хатирчи тумани

ЖАВОБ: Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 18-апрелдаги 178-сонли қарори билан «Уй-жой коммунал хизматлари учун ҳақ тўлаш бўйича аҳолига имтиёзлар бериш тартиби тўғрисида» Низом тасдиқланган ва 2001 йил 1 июлдан амалга киритилган.

Мазкур Низомнинг 5-бандига биноан, агар фуқаро уй-жойдан фойдаланиш сарф-харажатлари ва коммунал хизматлар тўловлари бўйича иккита (ва ундан ортиқ) қонун хужжатларида назарда тутилган имтиёзлардан фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлса, унга энг юқори миқдордаги имтиёзларни назарда тутувчи қонун ҳужжатида кўрсатилган кафолатлар берилади.

МИЖОЗ МАНФААТЛАРИ ҲИМОЯСИДА

Республика Марказий банкининг Хоразм вилояти бош бошқармасида молия-кредит тизимидаги долзарб муаммоларни ҳал қилиш йўлларига бағишланган семинар ўтказилди. Унда Марказий банк ва тижорат банкларининг вилоят бошқармалари, шаҳар ва туман бўлимлари ҳамда маҳаллий солиқ инспекцияларининг раҳбарлари ва етакчи мутахассислари иштирок этди.

Аҳоли омонатлари ва мулкчиликнинг турли шаклидаги корхоналар ҳисоб рақамлари махфийлигини сақлаш масалалари юзасидан фикр алмашилди. Маълумки, мижоз манфаатларининг бундай ҳимояси мамлакатимиз Конституциясининг 36-моддаси билан кафолатланган. Бу конституциявий меъёр Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси ва «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги Қонунда ўз ифодасини топган.

Бироқ, кундалик ишда банк ходимлари кўпинча у ёки бу омонатлар ёки ҳисоб рақамлари ҳақида маълумотлар асоссиз талаб этилишига дуч келади. Семинарда таъкидланганидек, банк сирини ташкил этадиган маълумотларга мижоз ҳисоб рақамидаги операциялар ҳақидаги маълумотларгина эмас, балки бу ҳисоб рақамларининг мавжудлиги ҳам киради. Бу ҳақда фақат амалдаги қонунчиликда кўзда тутилган ҳолатларда тегишли ваколатга эга ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари талабига кўра хабар бериш мумкин.

Семинарда пул муомаласини такомиллаштириш, унинг банкдан ташқари айланмасини қисқартириш ва нақд пулсиз ҳисоб-китоблар тизимини кенгайтириш, тижорат банклари фаолиятини текширишларни тартибга солиш масалалари муҳокама этилди.

(ЎзА)

ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

Корея республикаси президентининг махсус вакили Лим Дон Вон Шимолий Корея президенти Ким Чен Ир билан ядровий муаммони муҳокама қилиш мақсадида Пхенянга келди. У уч кунлик ташрифи чоғида ядровий мавзу қаторида, ўзаро муносабатларга оид масалаларни ҳам ўртага ташламоқчи.

***

Қоҳирада Фаластиндаги сиёсий гуруҳларнинг учрашуви бўлиб ўтмоқда. РАТА-ТАСС ахборот маҳкамаси тарқатган хабарда айтилишича, томонлар исроилликларга қарши зўравонлик ҳаракатларига чек қўйиш борасида келишувга эриша олмаган. Бироқ мажлисда Яқин Шарқ муаммосига нисбатан қарашларни яқинлаштириш учун мулоқотни давом эттиришга келишилди. Мазкур учрашувнинг расмий якунлари яқин кунларда эълон қилиниши кутилмоқда.

***

Куни кеча Туркиянинг Тунжали вилоятида Рихтер ўлчови билан 6,5 балли зилзила юз берганди. Вилоят ҳокими Мустафо Эркалнинг маълум қилишича, ер силкиниши натижасида қурбонлар бўлмаган. Фақат айрим биноларга шикаст етган. Айни пайтда мутасадди идоралар вилоятдаги вазиятни ўрганмоқда.

***

Ўтган кеча Италиянинг ҳам шимолий ва марказий вилоятларида ер силкинди. Зилзила айниқса Тоскана, Марке, Эмили-Роман вилоятларида қаттиқ сезилди. Мамлакат миллий геофизика институти мутахассисларининг маълум қилишича, зилзиланинг кучи Рихтер ўлчови бўйича уч ярим баллга етган.

***

Хитойлик компьютер дастурчилари ташвишда. Мамлакат компьютер тармоқларида янги вирус пайдо бўлди. Ҳозир у интернет тармоғига уланган машиналарнинг катта қисмини ўз домига тортган. Маҳаллий газеталарнинг хабар беришича, вирус кўплаб серверларни ишдан чиқаряпти.

(ЎзА)

Мозийга назар

(Боши ўтган сонда)

ИККИ ДЎСТ

Алишер Навоий ва Султон Ҳусайн Бойқаро муносабатлари

Навоийнинг ўзи шахсан «вазири аъзам» сифатида мамлакат хазинасининг асосий «тортови»ни халққа қаратиб қўйган эди. Эл-юрт хизмати учун қурилишлар, кўприклар, работлар, боғ-роғлар, каналлар ва ҳар турли «иона»лар тортиқ қилиш ҳам Навоийнинг саъй-ҳаракати асосида юзага чиққан. Буларнинг бари, албатта, давлат хазинасисиз амалга ошиши амри маҳол. Бунинг устига Навоий камбағал, юпун ҳаёт кечирувчи оддий халққа, турли олиқ-солиқлар бўйинтириғининг илинишига ҳам йўл қўймас эди. Авваллари хазинага деб зулм ва зўрлик билан олинадиган фавқулодда солиқларнинг йўли ҳам қирқилган эди.

Шундай бўлгач, давлат хазинасининг заифлашуви ўз-ўзидан аён бўлади ва подшо Султон Ҳусайн Маждуддин каби ишбилармон амалдорлар билан кенгашиб, мамлакат аҳволини моддий жиҳатдан оёққа турғизиш йўлларини ўйлайди. Ана шу интилиш асосида подшо Маждуддинни саройга тортишга уннаган. Навоий саройда мавжуд экан, бу ишни қилиш амри маҳол эди. Бу масаланинг бир томони.

Масаланинг яна бир қийин жиҳати шунда эдики, 1486-87 йилларга келиб, Журжон ҳокими амир Мўғул даврида бу юрт нотинч бўлиб, унинг хатти-ҳаракати пойтахт Ҳиротга нисбатан ҳам ғоят таҳликали тус олган эди. Бутун Хуросон бойликларини кўз-кўз қилувчи бу олис гўшада, Султон Ҳусайннинг ўзи бир маҳаллар ҳарбий исён билан Ҳиротни эгаллаган. Шу боис у ернинг вазият ва имкониятларини, ҳарбий салоҳиятини, бойликларини, кишиларини яхши билган ҳолда подшоҳ ишончли, забардаст бир қўл излаб, ғоят бесарамжон бўлади.

Чунки ўз хизматларини миннат қилиб, бу шоҳни ташлаб, нариги шоҳ хизматига осон ўтиб кетадиган бек ва амирлар у даврда жуда кўп эди. Подшоҳни мана шу ишончсизлик қийнайди. Шундан келиб чиқиб, Навоий дарвешлик ихтиёр қилиб, «Нақшбандия» сулукига қўл берган, Абдулла Ансорий қабрининг жарубкашлигини ўз зиммасига олиб ўтирган бир пайтда Султон Ҳусайн яна уни безовта қилиб, Журжон музофотига ишга таклиф қилади. Дастлаб Навоий бунга кўнмайди, бироқ ялиниб-ёлворишлар ҳатти аълосига еткач, ноилож бу вазифани бўйнига олишга мажбур бўлади.

Ажабо, нима учун Султон Ҳусайн Журжон вилоятини бунчалик асраб-авайлайди? Буни тушуниш учун ўша давр тарихчиси, Чофизорийнинг мана бу маълумотларига қулоқ тутиш кифоя. «Журжон ўзининг гўзаллиги ва ёқимлилиги билан тенгсиз гўшалардан бири эди. Бу ерда кўм-кўк майсалар билан ўралган хилма-хил гуллар ва доривор ўсимликлар мавжуд бўлган. Айниқса, бу ернинг ипаклик матолари бошқа вилоятлардан анча сифатли ва нафис бўлган. Бу матолар дунёнинг кўп сарҳадларига олиб бориб сотилган. Бу ердан тўпланадиган «закот»нинг ўзидан ҳар йили 350 минг динор пул жамғарилган. Ҳарбий харжлар учун эса ҳар йили 250 минг динор маблағ йиғилган». Қисқаси, бутун Ҳирот марказининг кўрки, чиройи, безаги мана шу Журжон туфайли сайқал топиб турган. Шундай имкониятлари кенг ва катта ҳарбий салоҳиятга эга маскан бирор ишончли қўлга топширилмаса, у ердан айрилиб қолиш ҳеч гап эмас эди.

Шу жиҳатдан ҳам у ерда 3 йил ишлаган Навоийнинг Ҳиротга қайтиш йўлида Султон Ҳусайнга қилган илтижолари бирданига самара беравермайди. Подшоҳ шоирни яна бироз ишлаб туришини маслаҳат кўриб, унинг ўрнига қўймоқчи бўлган амир Мўғулни обдон синайди. Шундан кейингина Навоийга ижозат берилади. Бироқ, кўп фурсат ўтмай, амир Мўғул Журжонда исён кўтарганлиги аён бўлгач, подшоҳ ўғли Бадиуззамонни у ерга қўйишга мажбур бўлади.

Навоий Журжон ҳокими бўлиб юрган кезларидаёқ уни шоҳга қарши қўйиш ниятида баъзи уринишлар қилингани маълум. Жумладан, давлат ишлари юзасидан пойтахтга юборилган Ҳайдар шоҳга шахсий ғарази борлиги туфайли саройга сохта хабар етказиб, уларнинг ораларини бузмоқчи бўлади. Амир Ҳайдар «Ошпаз Кокулий менга заҳар беришга ҳаракат қилди, бунда саройнинг бевосита қўли бўлса керак, деган хабарни етказишимни илтимос қилдилар» деб ахборот беради. Шоҳ бу гапни эшитгач, бундай номаълум иш ҳатто хаёлга ҳам келган эмас, деган мазмунда хат ёзиб, чақмоқ тезлигида етказилишини буйруқ қилади. Хатнинг мазмуни билан танишган Навоий шоҳ билан учрашиб, бу гаплардан мутлақо хабарсиз эканлигини баён қилади. Ғазабланган шоҳ шу ондаёқ Ҳайдарнинг бошини узиши мумкин эди, бироқ қадрдони Навоийни ўйлаб, унинг иниси эканлигини инобатга олиб, икки-уч кун Ихтиёриддин қалъасига қамаб, сўнг қўйиб юборади. Шоҳ Навоий туфайли Балхда исён кўтарган, туғишган иниси Дарвешалини ҳам авф этган эди. Навоийнинг машҳур куллиёти «Чор девон» худди шу Журжонда ишлаб юрган чоғларда тартибга солинган ва унинг ҳар бир жилдини шоҳнинг ўзи таҳрир қилиб, саройда кўчиртирган.

Маҳмуд НАЗАРОВ,
филология фанлари номзоди, Алишер Навоий номли Тил ва адабиёт институтининг катта илмий ходими.
(Давоми бор)

«ОБОД МАҲАЛЛА» КЎРИК-ТАНЛОВИ

Ташаббус

«Жиззах ҳақиқати» вилоят газетаси таҳририяти яқинда яхши бир ташаббус билан чиқди. Оқсоқоллар кенгаши ва «Маҳалла» хайрия жамғармаси вилоят бўлими билан ҳамкорликда маҳаллалар ҳаёти ҳақида ёзилган энг яхши мақолалар учун «Обод маҳалла» кўрик-танлови ўтказишга қарор қилди. Бундан асосий мақсад маҳаллалар фуқароларининг ўзини-ўзи бошқариш тизимидаги энг муҳим тузилма сифатида тутган ўрни ва аҳамиятини газета саҳифаларида кенг, тўлақонли очиб бериш. Шунингдек, «Обод маҳалла йили» Давлат дастури ижроси жойларда ўз ечимини қандай топаётганлигини таҳлил этиб, кўча оқсоқолларининг ўй-фикрлари, тажрибаларини кенг ёритиб бориш, тўй-маъракаларни замон талабига мос ўтказиш, маҳалла гузарлари, милиция таянч пунктлари, халқ посбонлари, хотин-қизлар кенгашлари фаолиятига алоҳида эътибор беришдан иборатдир.

Б.НОРҚУЛОВ,
«Ишонч» мухбири.

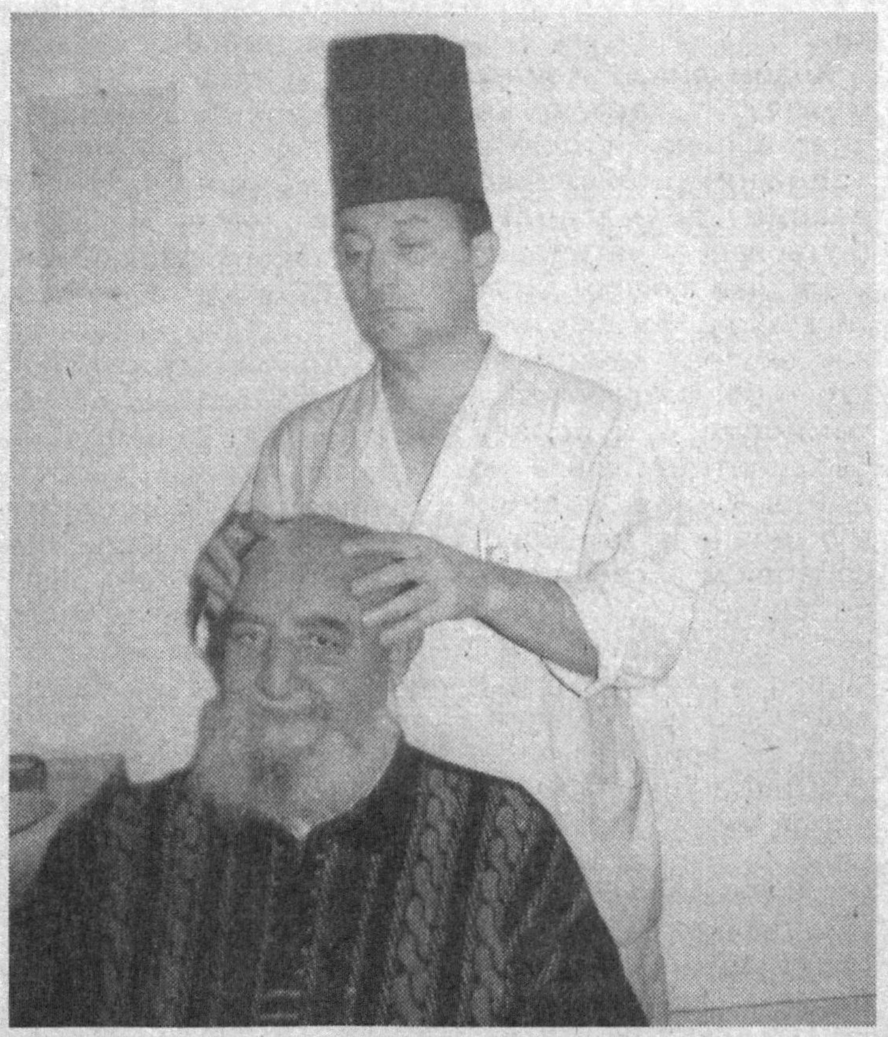

«Қашқадарё соҳили» сиҳатгоҳида малакали шифокорлар дам олувчиларга намунали хизмат кўрсатмоқдалар. Бу ерда даволанувчилар фақатгина ўз дардларига шифо топибгина қолмай, мазмунли ҳордиқ ҳам чиқаришмоқда. Сиҳатгоҳда фаолият юритаётган «Маънавият ва маърифат маркази» улар хизматида. Марказ раҳбари И.Козимов дам олувчилар учун турли тадбирлар ташкил этмоқда. Олий тоифали шифокор Акбар Ниёзовнинг беминнат хизматидан ҳам даволанувчилар ниҳоятда хурсанд.

Шавкат СУЛТОН олган суратлар.

БЕПУЛ ДАРСЛИКЛАР

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшма Хонқа туман қўмитаси маъмурият билан тузилган жамоа шартномасига асосан мактаб ва мактабгача тарбия муассасаларини қишки мавсумга тайёрлашга катта эътибор қаратганлиги бугун ўз самарасини бермоқда.

Анчагина путурдан кетган икки мактабда 32 миллион сўмлик жорий таъмирлаш ишлари бажарилди. 68 та мактаб ва болалар боғчалари енгил таъмирдан чиқарилди. Иситиш тизимини яхшилашга жиддий эътибор қаратилди. Тумандаги мавжуд мактабларнинг асосий қисми марказий иситиш тизимига улангани ҳолда 10-, 28- мактабларгина кўмир ёнилғиси билан иситилмоқда. Яқин кунларда бу тарбия масканларида ҳам иситиш тармоғи тубдан янгиланади.

Касаба уюшма қўмитаси соҳа ходимларини ижтимоий ҳимоялаш, иш ҳақлари тўлашни тартибга солишни энг муҳим вазифалардан бири деб билмоқда. Кам таъминланган оилаларнинг болаларини бепул дарсликлар билан таъминлашда ҳомийлар ёрдами катта бўлмоқда Ана шундай ўқувчиларга давлат томонидан ажратилган 27 миллион сўмдан ошиқ кийим-кечакдан иборат давлат ёрдами ҳам берилди. Ўқувчиларни ижтимоий ҳимоялашда бюджетдан ташқари ишлаб топилган маблағлар ҳам муҳим аҳамият касб этмоқда.

Ялғош САРИЕВ,
«Ишонч» мухбири.

Болалар спорти

ЎРИНБОСАРЛАР

Президентимизнинг «Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармасини тузиш тўғрисида»ги Фармони ва Вазирлар Маҳкамасининг янги тузилма фаолиятини ташкил этишга доир тегишли қарорини амалга ошириш соҳасида Қашқадарё вилоятида ҳам муҳим тадбирлар ишлаб чиқилди.

Буни Нишон тумани мисолида кўриш мумкин. Халқ таълими бўлими ҳузурида ташкил этилган «Ёшлик» кўнгилли спорт жамияти ўқув жараёнларини такомиллаштириш, ёшларни соғлом-бақувват қилиб тарбиялашга хизмат қилмоқда. «Умид ниҳоллари» мусобақасининг вилоят босқичида совринли ўринга эришилганлиги ҳам ана шу саъй-ҳаракатлар туфайлидир.

Иқтидорли ўғил-қизларни аниқлаш ва уларнинг маҳоратини ўстиришда иккита болалар ва ўсмирлар спорт мактаби жамоаси муносиб ҳисса қўшмоқда. Машғулотларда қатнашаётган ўғил-қизлар футбол, волейбол, қўл тўпи, стол тенниси, миллий кураш сирларини ўрганишаяпти.

Тарбия масканини битириб чиққан Юрий Худоёров, Виталий Ли республикамизда олий лига футбол жамоаларида тўп суришаяпти. Тажрибали мураббийлар Шомурод Муродов ва Орол Баратовнинг шогирдлари Уйғун Дўстқобилов, Исмадиёр Чориев, Ўткир Холиқов, Шамсиддин Пирбобоевлар эса кураш бўйича ўз вазн тоифаларида Ўзбекистон чемпиони унвонига сазовор бўлдилар.

— Спорт инсонни камолотга етказади,-дейди ёшлар ўртасида республика чемпиони Исмадиёр Чориев. — Дўстим Ўткир Холиқов билан Қарши Давлат дорилфунунига имтиёзли равишда қабул қилиндик.

Истеъдодлар қўллаб-қувватланса, уларнинг сафи янада кўпаяди. И.Чориев ва У.Холиқовлар дорилфунунни тугаллаб, Муқимий номли умумтаълим мактабида ёшларга жисмоний тарбия фанидан сабоқ бериб келишаяпти.

Қўл тўпи бўйича мураббий Акмал Аллаберганов шогирдлари «Олимпияда умидлари» ва «Умид ниҳоллари» вилоят мусобақасида биринчи ўринни эгалладилар.

«Нишон», Қори Ниёзий ва Усмон Юсупов номли мактабларда спорт мусобақаларини ўтказиш учун барча қулайликлар яратилган. Машғулотларни тажрибали ўқитувчи ва мураббийлар олиб боришаяпти.

Биринчи болалар ва ўсмирлар спорт мактаби директори Ҳасан Муҳсиновнинг таъкидлашича, ўқувчилар машғулот олиб бораётган заллар ва майдончалар талабга жавоб бермайди. Таълим масканларининг ташкил топганига йигирма йилдан ошганига қарамасдан ўзининг машғулотлар ўтказадиган базасига эга эмас. Спорт мактаби пахта тозалаш спорт жамиятига қарашли марказий ўйингоҳнинг ёрдамчи хонадонида жойлашган.

Спорт жиҳозлари, футбол, волейбол, баскетбол тўплари, кураш гиламлари етишмайди. Бундай камчиликларни бартараф этишда туман ҳокимлиги, жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси, касаба уюшмалари туман қўмитаси яқиндан ёрдам бериши керак. Яхши натижаларга эришган спортчиларни рағбатлантириш, улар учун совринлар ташкил этиш давр талаби.

Болалар спорти мамлакатимизда устувор даражага кўтарилган экан, у ёш авлод ҳаётининг ажралмас қисмига айланиши лозим.

И.ИСОМИДДИНОВ.

«Баркамол авлод-2003» ҲОЗИРЛИК ҚИЗҒИН

Лицей ва коллежлар ўқувчиларининг «Баркамол авлод-2003» республика мусобақалари тобора яқинлашмоқда. Бу сафар мусобақалар Андижонда ўтказилади. Вилоят марказида асосий спорт баҳслари бўлиб ўтадиган иншоотлар, спорт майдонлари қурилиши жадал суръатда олиб борилмоқда. Уни тайёрлашга деярли барча ташкилотлар жалб этилган.

«Андижончироқ» ишлаб чиқариш бирлашмаси спорт майдонларини ёритиш учун жавоб беради.

- Спорт мажмуини ёритиш лойиҳасини ўн хил вариантда таклиф этдик,- дейди корхона директори Р.Рашидов. - Энди комиссия энг яхшисини танлайди.

(ЎзА).

<u>У ирсиятга қаттиқ ишонади. Оққан дарё оқаверади, чинорлар илдизидан чинорлар кўкариб улуғ алломалар туғилган заминда бемисл маърифат ва илму урфон мангу барқарор бўлади, деб ўйлайди. Негаки ҳар инсон ўз ватанининг бир парчаси, номи, шони. Унинг вужудида туғилган она замин ҳарорати қуёшнинг тафти, улуғ бобокалонларнинг руҳи поки яшайди. Инсон камолида киндик қони тўкилган заминнинг хосияти борлиги шундан.</u>

КЎЗЛАР ТАННИНГ ЧИРОҒИ

Лавҳа

Мана ҳозир ҳам Минораи Калон томон бораркан, қачонлардир тиббиёт илмининг донишманди Ибн Сино ҳам, ал Бухорий, Баҳоуддин Нақшбанд ҳам ҳайрат ва ҳавас билан бу ердан ўтганларини ҳис қилиб, юраги алланечук бўлиб кетди. Ҳа, юртбошимиз Ислом Каримов топиб айтганлар «Бухоро – эзгулик шаҳри».

Дунёни, унинг гўзалликларини бус-бутун кўришдан ортиқ бахт борми? Оллоҳнинг бу бебаҳо инъомини, минг афсуски, кўпчилик тушуниб етмайди. Бир донишманд «Таннинг чироғи – кўз» деб тўғри таърифлаган. Аслида ҳар бир кўз ўқилмаган бир китоб. Уларда инсон феъл-атворидан ташқари саломатлиги ҳам акс этган бўлади. Ҳар қандай хасталик аввало кўзда асорат қолдиради. Қарангки, она қорнида, ҳомилада ҳам энг аввал кўзлар пайдо бўларкан.

Бугун у учун ниҳоятда оғир кун бўлди. Белгиланган жарроҳлик операцияларини эндигина тугатган ҳам эдики, ёш бир йигитни олиб келишди. Қурилишда пайвандчи бўлиб ишлайдиган бу йигитнинг кўзларига темир парчаси сачраган... Беморнинг аҳволи ниҳоятда оғир, кучли оғриқдан ҳушини йўқотган. Тезда уни операция столига ётқизишди... Сўнгра ёшгина жувонни олиб келишди. Бехосдан айтилган нохуш хабардан ҳушини йўқотган. Ўзига келганида ҳеч нарсани кўрмай қолган. Унинг миясига қон қуйилиши натижасида бу ҳолат келиб чиққан. Беморга аввал осойишталик, тинчлик керак. У эса ҳеч нарсани тушунмайди. Бундай пайтда шифокор психолог бўлиши зарур. Беморни тинчлантириш, ўз сўзига ишонтириш керак... Шундагина муолажа ўз самарасини беради. Шифокор унинг руҳиятига сўз билан таъсир этди. Оиласини, фарзандларини эслатди. Уларнинг жамолини кўриш фақат унинг ўзига, иродасига боғлиқлигини тушунтирди...

Ҳеч қанча вақт ўтмай уни Давлат шошилинч тиббий ёрдам илмий марказининг вилоят бўлимига, масъулиятли операцияда иштирок этиш учун чақиришди. У ерга етиб борганида тиббиёт фанлари доктори Маъмур Абдураҳмонов бошчилигидаги марказнинг энг малакали ва тажрибали шифокорлари қаттиқ жароҳат туфайли кўп қон йўқотиб, ҳаёти хавф остида қолган беморни операция қилиш борасида ўзаро фикр алмашишарди. Реаниматор, кардиолог, невропатолог, терапевт, жарроҳ қатори у ҳам ўз фикрини билдирди. Негаки, беморнинг кўзлари ҳам шикастланган эди. Қисқа фурсатда барча чоралар кўрилди. Узоқ давом этган операция натижасида хавф чекинди.

Марказ раҳбари, иқтидорли олим М.Абдураҳмонов у билан хайрлашаркан, шундай деди:

– Масъулият ва хушёрлик, шу билан бирга катта амалий тажриба талаб қиладиган яна бир имтиҳондан аълога ўтганингиз билан табриклайман. Халқимиз бахтига омон бўлинг.

Мана шу бир оғиз ширин сўз олдида унинг барча чарчоқлари унутилди, руҳи енгил тортди. Иш вақти тугаганига қарамай тўғри ўзи раҳбарлик қилаётган вилоят кўз касалликлари шифохонаси томон. Бугун операциядан чиққан беморлар соғлиғини назоратдан ўтказди. Керакли муолажаларни навбатчи шифокорга айтиб, кабинетига қайтганда, танида кучли чарчоқ сезди. Шундагина билдики, у кун бўйи тик оёқда юрибди.

Шифохонадан чиққанда тун алламаҳал бўлиб қолган, кўкда юлдузлар жимирлар, ҳаво ниҳоятда совуқ эди...

Сизга ҳикоя қилиб бераётган бу фидоий инсон, қўли енгил шифокор Бухоро вилоят кўз касалликлари шифохонаси раҳбари Ориф Сафаровдир. У ҳаётининг мазмунини одамларга холис хизмат қилишда, уларнинг кўзларига зиё улашишда, деб билади. Олис Шофиркон туманининг Новабоши қишлоғида туғилиб камолга етган шифокор изланувчанлиги, иқтидорли ва билимдонлиги билан эл меҳрини, ҳамкасблари эътиборини қозонди. У мунтазам равишда ўқиб-ўрганди, ҳар томонлама камолотга эришиш учун Шарқ табобати дурдоналарини, айниқса, ҳамюрти Ибн Сино таълимотини чуқур ўзлаштирди, уни амалиётда қўллаб, катта ютуқларга эришди.

Эл дуосини олиб яшаётган изланувчан, ғайратли, билимдон шифокор Ориф Сафаровнинг ниятлари улуғ – ҳеч бир инсон бу ёруғ оламни кўришдан бебаҳра бўлмасин, дейди у.

Амина ҚОДИРОВА.

ЎҚИШ УЧУН АҚШга

Мустақиллик туфайли нафақат ўқитувчилар, талабалар, балки ўқувчилар ҳам энг яхши хорижий ўқув муассасаларида таълим олиш имкониятига эга бўлди. Жумладан, қарийб 40 нафар андижонлик юқори синф ўқувчиси Америка мактабларида бир йил ўқиб келди.

- АКСЕЛС йўналиши бўйича ҳар йилги танлов тобора оммавий бўлмоқда,- дейди Андижон вилояти халқ таълими бошқармаси халқаро бўлими мудири Анваржон Мамажонов. - Бу галги танловда деярли 1000 нафар даъвогар қатнашди. Уч босқич натижаларига мувофиқ энг яхши ўқувчилар танлаб олинди. Тез орада Вашингтондан жавоб оламиз. Ўтган йилги тест натижаларига кўра, Андижон вилоятининг беш вакили АҚШ мактабларида таҳсил олмоқда.

ШИФОКОРЛАРГА КЎМАК

Республика эндокринология илмий-текшириш институти олим ва мутахассислари бу гал Жиззах вилоятидаги шифохоналарга ўзига хос совға келтиришди.

ЮНИСЕФ томонидан ажратилган ош тузида йод миқдорини аниқловчи ушбу индикаторлар йод етишмовчилиги билан боғлиқ бўқоқ касаллигини аниқлаш, олдини олиш, самарали даволаш йўлларини белгилашда шифокорларга қўл келади. Пойтахтдан келган олимлар жойларда аҳоли билан учрашувлар ўтказиб, айнан шу муаммо ҳақида батафсил сўз юритишди. Бўқоқ касаллигининг олдини олиш, даволаш йўллари тўғрисида маслаҳатлар беришди.

(ЎзА).

ISHONCH

МУАССИС:
Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир Мирғиёс ҚАЮМОВ

Таҳрир ҳайъати:
Эркин Воҳидов, Сайёра Рашидова, Жория Алимхўжаева, Маъмура Одилова, Сафар Остонов, Маҳмуджон Расулов, Элёр Ёқубов, Виктор Зверев (бош муҳаррир ўринбосари «Ишонч-Доверие»), Мирзоҳид Содиқов, Шамсиддин Эсонбоев, Қудратилла Рафиқов, Мирфозил Олимов.

E-mail: ishonch@dostlink.net; ishonch1@dostlink.net

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-52-78; Хатлар, реклама ва эълонлар бўлимлари 56-85-43.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Босишга топшириш вақти - 21.00
Топширилди - 22.25

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт—матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Тиражи: 20141 Буюртма Г— 019. 1 2 3 4 5